

—Tu, Josep, una senyoreta et demana... diu que et posis a «l'aparato».
—Vatua... tot justament avui que he menjat ceba!

Nicolau Copèrnic

El dia 19 d'aquest mes, la ciutat polonesa de Thorn—i, associada a ella, tot el món científic—celebrarà el quatrecentés cinquanté aniversari del més il·lustre dels seus fills Nicolau Copèrnic, honra llegítima de l'humanitat i un dels més enlairats cimats de les ciències astronòmiques.

Veritable polígraf, versadíssim en la medicina, en la jurisprudència, en les matemàtiques i en la economia política, el seu nom, però, no hauria passat a la posteritat de no haver descobert el sistema del moviment planetari, únic unànimement acceptat com veritable per la ciència moderna, i que havia de revolucionar tota l'astronomia malgrat ésser la més antiga de les ciències.

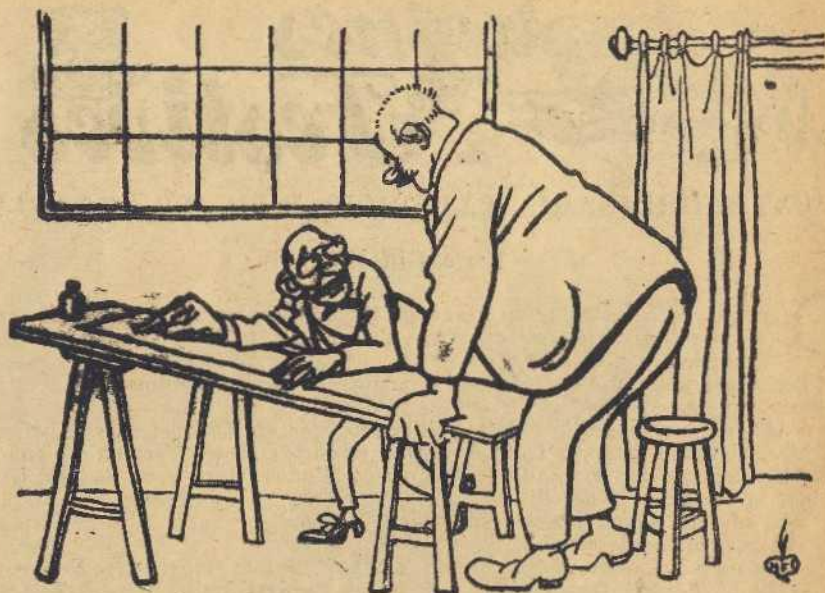
Es mercès al geni de Copèrnic que sabem que el sol és centre del nostre sistema planetari i que la terra gira al voltant de l'astre esmentat a l'impuls d'un moviment translatòri combinat amb el de la pròpia rotació, ço que venia a destruir els sistemes de Tycho-Brahe i de Ptolomeu, que eren abans els generalment acceptats.

Certament que—sense que això sigui rebaixar la glòria de l'eminent astrònom polac—no va ésser ell qui primer tingué la concepció general del veritable dinamisme planetari, car ja Architas de Tarent, Heràclit de Ponta, Timeu de Locres, Plutarc, Filolan i Aristarc, filòsops i matemàtics grecs de l'escola pitagòrica, i àdhuc el mateix Plató, havien sostingut iguals doctrines que Copèrnic, mes ningú li llevà el mèrit d'haver-les fet reviure i d'haver-les fet acceptar universalment, mitjançant la clara i científica exposició que d'elles en va fer en la seva obra immortal «De revolutionibus orbium celestium» que va dedicar al Papa Paul III, per emparar-la contra les prevencions de l'època que en tot veia heretgies i sugestions diabòliques.

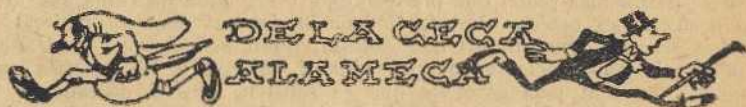
Obrant també amb bona prudència, atesos els motius exposats, no va precipitar-se en treure a claró el seu llibre, per més que la seva parsimònia fou un xic excessiva, ja que era poques hores abans de morir—l'any 1543 i als setanta anys de la seva edat—quan rebia el primer exemplar de la seva obra, l'impressió de la qual havia confiat al seu amic Abeticus.

Com obra humana que és al capdavant, el llibre de Copèrnic conté errors que més endavant varen ésser rectificats per Galileu, a la doctrina del qual, per ço que toca a la processó dels equinoccis, a l'obliquitat de l'eclíptica, etc., va donar mecànica explicació el geni de Newton en els segles XVII i XVIII.

De totes maneres, els homes d'avui devem ésser grats a Copèrnic de que poguem dir on som i cap on anem, i els astrònoms, en particular, dels meravellosos descobriments que ha fet aquesta ciència, després que el genial autor de «De revolutionibus orbium celestium» va derrocar la seva falsa soclada bastint-la damunt de fonaments segurs i incommovibles.

—Vostè no veu aquest punt? Vostè és molt curt de vista.
—No tant, no tant, que encara veig a vostè!

Paraigües de butxaca

Als Estats Units han començat a usar-se uns tubets de pocs centímetres que es poden portar perfectament a la butxaca, els quals contenen tot un paraigües, que, un cop obert, resulta de la mida dels ordinaris.

Evidentment, no deixa d'ésser una comoditat... i una nosa més per les butxaques, dins les quals hi portàvem ja: rellotge, porta-monedes, trèmpa-plomes, llapidera, ploma estilogràfica, claus diverses, cigarrera, «boquilla», encenedor o capsa de mistos, cartera, bitlletera, «lentes» dins del corresponent estoig, mocador de butxaca, revòlver, etc., etc.

JORDI BUSCA

Pàgines Festives

L'EXTRAORDINARIA EXPEDICIO D'EN JEP GANÀPIA

Un cas insòlit

DURANT uns instants, en Ganàpia tingué l'esperança que el personatge misteriós es cansaria d'estar allí tot sol i acabaria per anar-se'n.

Per això, amb una gran energia, manà als seus subordinats que estiguessin quiets.

—Això és que vol sortir a lluitar ell mateix—féu en Xanguet en veu baixa.

Mes, el temps passava i el personatge misteriós no se n'acabava d'anar.

—Haurem de fer un va-i-tot, i sortir-ne d'una vegada!—va fer en Ganàpia, sense moure's del llit.

—Es el que estava pensant—digué en Xanguet.

—Doncs, mira; lleva't, i vés a veure qui hi ha.

—Ara no podrà ésser, perquè dormo—afirmà amb tota serenitat en Xanguet.

—Ah, sí, dorms? Doncs vigila que no et desperti amb un cop d'estaca.

—No sento res—tornà en Xanguet.

—Doncs lleva't, tu, Spetek, i mira qui hi ha al menjador. Si hi ha algú, li preguntes qui és; i si ja fos fora avisa'm que li explicaré d'una altra manera.

Un ronc formidable fou l'única resposta que en Ganàpia obtingué.

A jutjar per les apariències, en Spetek estava profundament adormit.

—No hi haurà més remei que posar-m'hi jo!—exclamà en Ganàpia, decidit.

I, en efecte, es posà a dormir tan profundament com va poder.

No feia encara cinc minuts que dormia, quan en Xanguet sentí que el personatge misteriós remenava per la cuina; i, tal com si ho estigués veient, va anar comprénent pels sorollets que es sentien, que el desconegut treia la xocolatera de dins del caliu del fogó, i se n'omplenava una taça de les més grans, entaulant-se com un gran senyor i posant-se a esmorzar amb tota tranquil·litat.

—Això ja és massa!—exclamà en Xanguet alçant-se del seu jaç i anant a despertar el capità.

—Despertis, senyor Ganàpia, que ens roben la xocolata!—li cridà a cau d'orella.

En sentir això, en Ganàpia es posà d'un bot assegut en el llit, alçant els punys closos amenaçadors.

Després de la seva família, el que més s'estimava en Ganàpia, era la xocolata. I, d'ençà que eren a l'illa desconeguda, molt més encara, perquè els hi havia costat molt de poder-la elaborar.

Davant d'un atemptat d'aquesta naturalesa, en Ganàpia es va llevar, i després de desvetllar l'anglès, (cosa que costà molt perquè s'havia adormit en el seu idioma, i els altres dos no el sabien), es varen reunir tots tres, i

armats amb bastons, es varen dirigir cap el menjador, prenent totes les precaucions que la seva justa indignació i la seva valentia aconsellaven.

Situats vora la porta del menjador, ningú no gosava avençar. En Ganàpia, per tal de poder dirigir bé l'operació, s'havia quedat darrera de tots com era el seu costum i la seva tàctica.

El qui anava al davant era en Xanguet, i fou ell qui en un moment donat entrà d'un salt al menjador a conseqüència d'una empenta que, dissimuladament havia donat en Ganàpia per a empenye'ls cap a fora.

L'estupefacció d'en Xanguet no pot pas explicar-se, quan es trobà al davant d'una mena de bèstia peluda que estava prenent tranquil·lament una taca de xocolata.

La bèstia peluda donà una mirada a en Xanguet, que semblava com si se'l volgués menjar; però preferint sens dubte la xocolata, continuà sucant més galetes amb el major cinisme.

En Xanguet, veient que no se l'havia menjat, cridà els seus dos companys, fent-els-hi signe de què ja podien passar, que no hi havia perill.

Allavors entraren en Ganàpia i en Spetek.

La bèstia peluda també se'ls mirà, però seguí menjant la xocolata amb tota atenció.

—Sembla un orangutà—digué en Xanguet.

—Més aviat sembla un ós, amb tant de pèl al damunt—observà en Ganàpia.

—No ser ni mico ni ós—afirmà en Spetek.

—Doncs què creus que pot ésser?

—Un home!—exclama ell.

En pronunciar aquest nom, en Xanguet i el capità varen fer dues passes enrera, espaordits.

Però llur estupefacció fou de les més considerables, quan sentiren el mateix misteriós personatge que deia, tot acabant d'engolir una sucada:

—Aquest més petit ho ha encertat. Sóc un orangutà.

De primer moment ningú no gosava obrir la boca, tan profunda era la sorpresa que estaven experimentant, però tement fer enfadar la bèstia estranya, deixant-la sense resposta, en Ganàpia li digué.

—Doncs, miri, si no fos vostè mateix que ho diu no m'ho hauria cregut mai. Més aviat hauria cregut que era un ós.

L'orangutà esclafí una forta riallada, i respongué:

—No, home, no. No hi ha bèstia més ensopida que l'ós. Déu me'n guard d'ésser-ne.

Després de dir això, escurà la xicra amb la llengua, i treient-se la petaca i el paper de fumar, es posà a caragolar un cigarret.

—Vostès fumen?—preguntà molt amablement l'orangutà, oferint la petaca.

—Quan ens en donen—respongué en Ganàpia, acceptant.

I, al cap de pocs instants, quatre cigarrets cremaven en aquella estança. No cal dir que l'admiració dels nostres amics no tenia límits. L'horror del primer moment s'era transformat en una gran curiositat. Es clar que no les tenien totes, perquè en realitat l'espectacle que estaven contemplant feia basarda. Que els orangutans fan coses admirables no és un secret per ningú, però d'orangutans que parlin ningú no n'havia vist mai.

I, no obstant, allí davant tenien una bèstia afrosa que parlava.

Quan s'hagué embutxacat la petaca entre el pelut de sota l'aixel·la, l'orangutà s'alçà, i, saludant amb bona cortesia se'n anà, dient:

—Fins demà.

I sortí.

En Ganàpia i els seus amics es quedaren mirant-se com si no s'haguessin vist mai, i fins al cap de molta estona no els tornà la paraula, tan profunda era llur emoció i tan extraordinària llur sorpresa, davant del cas insòlit que acabaven de presenciar.

Però més extraordinària fou encara llur sorpresa l'endemà, quan poca estona després de llevar-se varen veure entrar l'orangutà i els hi va dir... ço que es llegirà en el capítol pròxim.

JIM-FIT

Publica avui Virolet—això que no és pas poquet:
 Del gran Apa una història—de les que deixen memòria.
 La gesta d'un detectiu—que era trempat i molt viu.
 L'aigua torna a posar bé—un marit i una muller.
 El cavaller de la Creu—es fa simpàtic arreu.
 Treballs força interessants—de nombrosos concursants.
 La plana d'amenitats—per tots els gustos i edats.
 I, per fi, aquella rondalla—que plau als grans i a la canalla.

—Noia, quin pentinat amb quines ondulacions que portes!

—Li agrada? En diuen «sistema Mas Bagà».

Els Pomells de Joventut

FESTA DELS POMELLS DE TERRASSA

Organitzada pel Pomell de Joventut «Forns Catalans», de Terrassa, amb l'entusiasta cooperació dels demés Pomells de la dita ciutat i de la «Schola Choral», tindrà lloc el diumenge, dia 4 de Març, una bella festa, amb assistència de nombrosos Pomells comarcals.

El matí, solemne missa de Comunió a Sant Pere de Terrassa.

A les 11: benedicció de la bandera del Pomell «Forns Catalans», essent-ne padrins En Josep M. Folch i Torres i la seva distingida esposa Na Maria Camarasa.

A migdia: Repartiment de robes als pobres.

A la tarda: Gran solemnitat en el Teatre Principal. Concert per la «Schola Choral» que dirigeix el mestre Pecanins; Parlaments pels representants dels diversos Pomells terrassencs, que glossarà finalment el senyor Folch i Torres.

Representació, per nens i nenes pomellistes, de **La Ventafocs**.

Himno dels Pomells.

NOUS POMELLS CONSTITUITS

(Continuació).—Número 751. «Bones amigues», de Sant Feliu de Llobregat (senyoretes).—752. «Comtesa Margarita», de Balaguer (senyoretes).—753. «11 de Setembre de 1714», de Barcelona (Sant Gervasi) (senyoretes).—754. «Rosers», de Barcelona, Santa Eulària de Vilapiscina (Horta) (senyoretes).—755. «Orquídies Llobregatanes», de Sant Joan Despí (joves).—756. «Caputxetes balaguerines», de Balaguer (senyoretes).—757. Dels Sagrats Cors de Jesús i de Maria», de Barcelona (senyoretes).—758. «Poncelles roquetenques», de Roquetes (senyoretes).—759. «Santa Maria de Manlleu», de Manlleu. —760. «Sant Jordi Comptró», de Montblanch (joves).—761. «Poncelletes de la Serra», de Montblanch (senyoretes).—762. «Puresa del Cel», de Constantí (senyoretes).—763. «Joan Dalia», de Barcelona (Clot) (joves).—764. «Estol de Santa Calamanda», de Calaf (senyoretes).—765. «Poncelletes de Crista», de Manlleu. —766. «Petita cors d'ors», de Barcelona (Sans) (nenes).—767. «Flors del Llobregat», de Cornellà del Llobregat (joves).—768. «Damselles del Baix Empordà», de Palafrugell (senyoretes).—769. «Clavells i violetes», de Palafrugell (senyoretes).—770. «Llum nova», de Palafrugell (senyoretes).—771. «L'escó», de Barcelona (joves).—772. «Ovelletes de la Verge del Castellet», de Sant Vicents de Castellet (senyoretes).—773. Fruiterar de bones obres», de Sant Vicents de Castellet (senyoretes).—774. «Cors juvenils», de Barcelona (Hostafranchs) (joves).—775. «Verge de la Font Calda» de Barcelona (mixte).—(Continuarà.)

(En l'actualitat passen de bastant el nombre de 800 els Pomells constituïts, el nom dels quals anirem publicant.)

TRES DOLORS

L'infant

«Dorm, fillet meu, que la nit és molt negra
i duu, entre ombres, dimonis surant...
Dorm, fillet meu, que en les hores de fosca,
si fas nonetes, els àngels vindran!

»Dorm, i no moguis, inquiet les cametes,
fent que rellisqui la roba del llit,
que està la mare ja prou enrumada,
i, tu mateix, tens ranera en el pit.

»Xucla i no ploris, que els nens que no ploren,
creixen i pugen fent cara de cel...

Dorm, rebequet, que la nit és molt llarga
i l'alcoveta se'ns omple de gel»

La mare, caiguda de son, no s'aguanta,
mes ai! que ella és mare... Bé prou que podrà!
i gelant-se, passeja, cantant cançonetes,
per veure si el nen, a la fi, es dormirà.

I el nen s'adorm, i la mare s'acotxa,
i el nen, rondinant, vol juguines i llum...
i la mare, exhaurida, plorant, juga i canta...
I el fred i la son cada nit la consum!

—D'on vens tan estripallat
que fa por sols de mirar-te,
amb un ull color de fum,
i el nas color d'escarlata,
la galta que te'n fa dos
i els llavis que te'n fan quatre?
I demà la Comunió
i Déu que et vol sense tares!
Veste'n corrents cap el llit
sense que et vegi ton pare...
On vas tan desmanegat!
Deixa que et renti la cara

El noi que veuré els nanyos que tens
si són de gaire importància...
Aquest xiribec del front,
se't curarà amb un xic d'arnica;
la tarota que s'ha inflat,
amb aigueta oxigenada;
la glicerina, als llavions
els treurà la foguerada...
Verge Santa, quin xicot
m'heu donat, més males-manyes,
que fa pinyes amb tothom
i que sempre el descabren!...

—No ha sigut fent pinyes, no,

sinó un cotxo que passava
i a l'acera s'ha arrimat
que ha anat de poc que no em mata!

—Ai, fillat meu del meu cor!
I no ha sigut en baralles?
Ai, matvinatge el cotxer,
fins el cavall que menava,
que m'ha deixat el fillat
igual que un pot de farmàcia...
I jo fent mals pensaments
del xicarronet de casa!
Verge Santa del Remei,
veniu un instant si us vaga;
toqueu-me el fill amb les mans
que són medicina santa,
que demà puga sortir
sense cap blau ni cap maca,
que fa la Comunió
i Déu me'l vol sense tares!

L'home

—Amb aquella et vols casar?
Fill meu, no sé què li trobes!
—Que els seus pensaments i els
[meus

s'assemblen que més no poden.
Que si a mi m'agrada el blau,
a ella el blau la té boja;
que si ella vol el vermell,
a mi el vermell em trastoca...

—L'Evangeli, fores, fill,
si ço de casar fos cosa
de coloraines, més ai!
que l'amor vol altres probes,
si no és amor-passatemps

del que vol sols hores bones!

Veies si sap ben cosir
i sorgir ben bé la roba;
si sap el que és el cuinar
i l'alegria que dona
menjar un plat al seu punt
per humil que sia i pobre.

Ves si sabrà crià als fills,
si sabrà cuidar de l'home,
si de casada serà
polida com de minyona.

—Ai, mare! Bons són consells
quan amb el cor s'aparien...
Digueu a l'enamorat
a quina hora reflexiona,
que en aquella hora faré
les reflexions que em pertocuen.
Digueu-me si és a les sis,
digueu-me si és a les dotze,
que no sé, l'hora del seny,
quan toca per l'amor jove...

—Ves i casa't, tabalot,
que ta mare no s'hi oposa,
que no pensa en lligà el vent,
ni en aixelar les granotes,
ni en fer cantar els conills,
ni en pensaments posar portes.
Ves, casa't en nom de Déu,
ves, casa't enhorabona...
Vint-i-cinc anys t'he tingut,
que ara et tingui un altra dona...
I si Déu em dona un net,
porta'l a la mèva alcova,
que jo ja sé el que són fills
quan a la nit no fan «nones»!

CLOVIS EIMERIC

Subscripció oberta

per a fer bé als infants famolencs de l'Europa central i als recollits per la «Unió internacional de socors als infants».

Suma anterior: 922'10 pessetes, 10 francs, 100 marcs i 7.000 corones.

Carme Forts 1.—En memòria del seu germà, 1.—Balbina Escrichs, 1.—Pere, 1.—Josep, 1.—Joaquina, 1.—Josepa, 1.—Joan, 1.—Montserrat, 1.—Els

seus pares a la memòria de la nena Engracieta Escrichs, 3.—Dolors Cepeda, 10 i 1 franc.—Germans Llacer, 2'50.—A. L., 5.—Germans Mora, 5.—Societat Nacional Separatista Protectora de la puresa de la Llengua Catalana, 20.—A la memòria de la nostra àvia, Carme Castells Pont i Carme López Castells, 1.000 marcs.—J. O. B., 5.—Germans A., 6.—Mercè Amills, 2.—Antoni, 1.—Canals, 1.—J. M. S., 8.000 corones i 550 marcs.—Aliseo Panadés, 1.—Eusebi Calonge i Monegal, 1.000.000 de corones.—Total: 992'60 pessetes, 11 francs, 1.650 marcs i 1.015.000 corones.

—Jo, quan em disfresso per a què la gent no em conegui, em pinto la cara.

—Doncs la meua dona ho fa al revés. Quan vol ésser desconeguda no es pinta.

Budapest, 10 de gener de 1923.

Estimat benefactor: Vos sóc deutor del meu reconeixement per vostre generós auxili, que és una gran ajuda a la nostra greu situació.

A pesar de què la meua mare ha de cuinar per vuit persones, un quilo de carn és tot el que pot donar-nos pel menjar d'una setmana. Els demés queviures rebuts ens han sigut, doncs, un gran socors.

No sé, vertaderament, ço que hauria de fer la meua pobra mare si es veiés obligada a comprar la carn i el sucre, car amb l'encariment tan gran dels queviures no arriba enlloc el sou de 2.300 corones que té el meu pare.

Regraciant-vos novament pel vostre ajud, vos saluda amb molt respecte,

Mihály Mátéffy

El suplement d'EN PATUFET, corresponent al present número, publica el 14 fulltò de la interessant novel·la d'En Josep M.ª Folch i Torres, LES MEMORABLES AVENTURES D'EN ROC GENTIL (3.ª part). Amb aquest suplement es regala el conte complet «Els dos ocells», per Manuel Marinet-lo

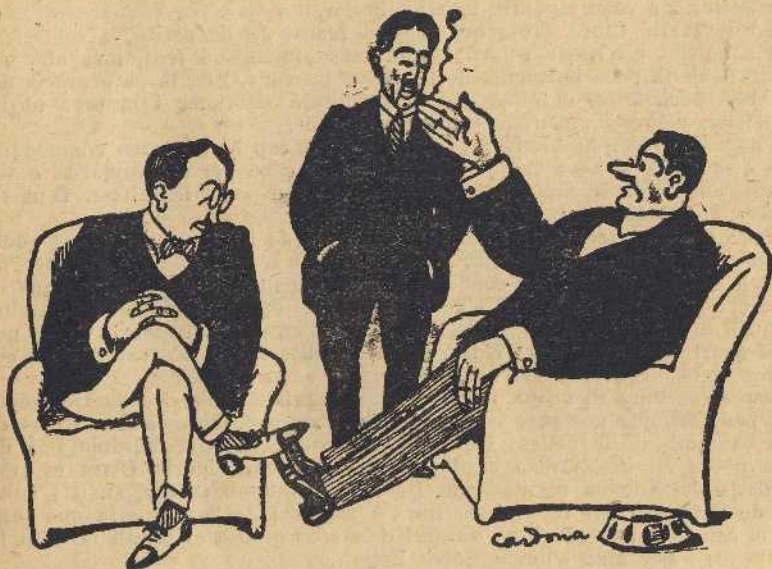

PEL·LICULA DE LA SETMANA

«Carnestoltes quinze voltes
i Nadal de més en més;
cada dia fossin festes,
la Quaresma mai vingués.
Això resa la corrandà,
això canta la cançó,
mes no estic del tot conforme
amb semblant opinió.
Jo voldria de Quaresma
dotze mesos de cada any,
i així encar no restaria

satisfet el meu afany».
Això em deia cert subjecte
que té fama de jueu,
que no va mai a l'església,
i amb prous feines creu en Déu;
que no sap de la doctrina
ni els misteris de la fe,
prò que té a la Boqueria...
taula de bacallanè.

N·RIC

- Jo cada estiu vaig a pendre les aigües a Sant Hilari.
- Doncs jo hi vaig a l'hivern.
- A l'hivern?
- No té res de particular; el Ter pren les aigües del Fresser tot l'any.

La germana de l'amic
(Acabament)

Co que Maria Clara havia temut tant anava a esdevenir. Aquella lletra d'en Lluís, que el seu germà li mostrava anunciant-li l'arribada del seu amic, era per a ella l'anunci de la mort d'aquella petita felicitat que s'havia anat bastint en la solitud dels seus pensaments. Seria com un drama íntim, el desenllaç del qual coincidiria amb el moment que en Lluís entraria a casa i veuria la seva lletjor.

Perquè Maria Clara sabia que no era maca. Ja de petita, a col·legi, se n'havia adonat i n'havia sofert. I com més gran s'anà fent, més anà convencent-se de la poca harmonia de les seves faccions, i de la poca gràcia dels seus trets fisonòmics, defectes que el seu propi rigorisme i la seva modèstia li feien veure augmentats considerablement.

Convençuda de què era lletja, ja no esmerçà cap habilitat en compondre's per a dissimular la seva lletjor. Es resignà, i acabà per acostumar-se a veure que a tot arreu on anava, les preferències eren per a les altres. Tant s'hi arribà a acostumar, que ja ni en patia.

Fins que la carta del seu germà, parlant-li de les boniques coses que el seu amic Lluís havia dit d'ella, va remoure el seu cor i tal volta per primer cop en la seva vida es condolgué amargament d'ésser lletja, perquè era també el primer cop que algú s'havia ocupat d'ella i n'havia fet algun elogi.

Aquell dia, després d'haver llegit la carta d'en Jordi, la Maria Clara pujà al seu quarto per a rellegir en la solitud aquelles ratlles en les quals es consignava el bon concepte que havia merescut a en Lluís.

Després es mirà al mirall i n'apartà tot seguit els ulls. No que fos repugnant, ben cert que no; però com que sols cercava a veure la beutat externa i feia cas omís de la bellesa i de la gràcia que la bondat d'ànima i la modèstia posen en l'esguard i en l'expressió, la pobra Maria Clara es trobà més lletja del que en realitat era. De l'encís del seu parlar, suau i cultíssim; de l'atractiu del seu mirar, franc i modest; de la simpatia que inspirava el seu port i la gentilesa natural dels seus gestes, el mirall no n'hi havia dit res i per això s'havia trobat lletja...

Després del judici rigorós que acabava de fer d'ella mateixa, quedà convençuda que si l'amic del seu germà la veia, tindria una gran decepció i rectificaria tot seguit el bon concepte que, no coneixent-la, s'havia format d'ella.

Fou en aquest moment que es féu el pensament que la pitjor cosa que li podia succeir era que en Lluís l'arribés a conèixer.

I es resignà, pensant que més valia aquella petita felicitat de saber-se ben apreciada d'un inconnegut que no pas la certitud de desmerèixer als ulls d'ell...

Però, vingué la malaltia d'en Jordi i el carteig amb en Lluís.

De primer era una novetat agradable aquesta de comunicar-se directament amb aquell que en tan bon concepte la tenia. Després, a les cartes següents, ja començà a experimentar una joia que no la deixava en tot el dia, recordant les belles frases de la lletra, les afectuoses paraules de consol que s'hi prodigaven, l'optimista seguretat amb què en Lluís parlava del restabliment del seu amic i que arribaven al cor angoixat de Maria Clara com un raig de llum i d'esperança.

Finalment la lletra d'en Lluís ja era esperada amb la mateixa ansietat d'una noia promesa. Ja en llevar-se, el cor li deia: «Avui hi haurà carta d'ell». I només que tenir carta per esperar ja la comblava de joia. I, si era que encertava, i que efectivament el carter portés lletra de Barcelona, quin goig aleshores, i quin munt de petites emocions en rebre-la i obrir-la i llegir-la!

Ella que mai no havia rebut ni lletres ni afalacs de ningú, quina íntima joia experimentava de poder fruit de tan feliços moments!

A cada carta li descobria la Maria Clara un nou avenç pel camí del mutual afecte. En Lluís es mostrava a cada nova lletra, més afectuós, més dolç, triant amb cura—bé prou que s'endevinava—les més belles paraules i les més aconhortadores.

I ella li ho agraïa des del fons del seu cor; i, plena d'emoció, recollia els afectes d'ell com els lliris recullen les gotes de rosada: amb tota unció i amb una lleu tremolor en tot l'ésser.

Era aquesta la seva petita felicitat, amb la qual ja s'acontentava la Maria Clara. I no solament se n'acontentava, sinó que en donava cada dia mercès a la Mare de Déu per aquesta felicitat que ella no havia cregut poder fruit mai.

Fins que l'anunci de l'arribada d'en Lluís que li acabava de comunicar en Jordi, vingué a rompre aquest encís de la seva vida.

Fer-li saber que en Lluís arribaria i la veuria, era com dir-li que calia renunciar a aquella mica de felicitat de la que estava tan joiosa.

Per això li sortí tant del cor aquella exclamació que proferí quan en Jordi li anuncià que en Lluís arribaria:

«Per què l'has fet venir!... Sóc tan lletja!...»

El seu germà, en sentir-la, se la mirà sorprès. Heu's aquí un cas notable. Mai no s'hi havia fixat ell en si la seva germana era maca o no. I ara, en mirar-se-la, li succeïa com a ella li passà quan es posà enfront del mirall. Es cert que no la trobà lletja, però tampoc li semblà gens maca. Interessant sí que li semblà amb aquella tristesa que reflexava el seu rostre i el to de veu de dolor i resignació amb què havia exclamat: «Sóc tan lletja!...»

En Jordi experimentà allavors una profunda compassió. Volgué aconhortar-la dient que en Lluís no era dels que feien gran cas d'aquestes coses; volgué treure tota valor a la bellesa externa, però bé prou que es veia que cap paraula no podia convèncer-la.

—Jo t'ho demano, Jordi!—suplicà.—Fes per manera que no vingui. Cerca una excusa qualsevol per a què aquesta visita no es faci... Jo t'ho demano, germà meu!

I com que en Jordi no semblava comprendre el per què de tanta dessolació, ella acabà per confessar-li el veritable sentiment del seu cor. Li explicà les seves tristesses de nena lletja, la seva resignació de donzella de la

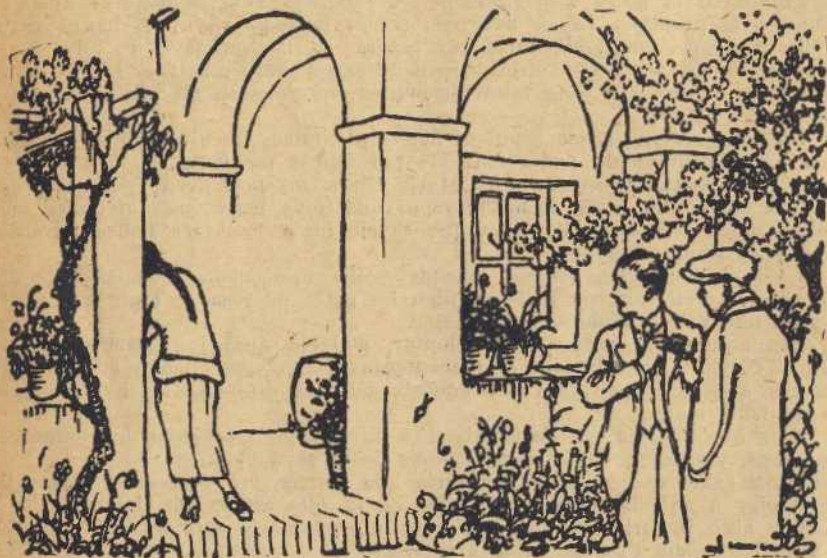
qual ningú fa cas, i el goig intens que experimentà des del primer instant que en Lluís parlà d'ella, sense conèixer-la.

—Ho comprens, ara, Jordi, per què et demano que no vingui en Lluís? Te'n fas càrrec de la meua dolor quan llegiria en els ulls d'ell la decepció o el desencant que li produirà la meua lletjor i la meua figura vulgar? Tu no voldràs, germà meu, que passi una pena tan grossa; veritat que no ho voldràs?

En Jordi procurà convèncer-la: i veient que no podia, arribà a dir-li que aquella basarda que li feia que en Lluís no la trobés maca, era orgull i era pecat.

Mes ella contestà, plorant:

—Potser sí, potser sí que és orgull i és pecat. Però jo no tinc valor per

a comparèixer davant d'en Lluís i ésser testimoni de l'esfondrament de les meves pobres il·lusions.

Compadit, a l'últim, en Jordi hauria volgut complaure-la, però no hi havia manera d'evitar aquella visita. Tota excusa hauria semblat una desatenció i un desaire devers aquell bon amic.

—Doncs em tancaré en el meu quarto i no sortiré fins que ell torni a ésser fora!—declarà la Maria Clara.

—Això no ho faràs; que jo vull que ell et conegui, perquè estic segur que no solament no et trobarà lletja com tu et penses, sinó que amb el seu talent i la seva espiritualitat sabrà endevinar la bellesa de la teva ànima.

Ella no hi volia saber res, però tan bé va parlar en Jordi, tan fermament expressà aquesta confiança, que la Maria Clara començà a cedir:

—Si jo podés trobar la manera de veure'l i parlar-li sense que ell sapigués que jo sóc aquella de la qual tan bon concepte s'ha format...—inicià Maria Clara.

—Per què no?—exclamà tot seguit en Jordi.—Em dónes una idea. Quan arribi en Lluís, li direm que tu has tingut d'absentar-te; que has anat a

passar uns dies a casa l'àvia; i allavors et presentaré a en Lluís com si fossis una cosina, la cosineta Maria, que ha vingut a fer companyia a la mare, durant l'absència de Maria Clara. Et va bé, així?

Després de pensar-s'hi, la germana s'hi va avenir.

Allavors maduraren el pla, el varen comunicar a la mare, i així va arribar el dia fixat per a la visita d'en Lluís.

* * *

Quan en Lluís arribà, en Jordi sortí a rebre'l fins el marxapeu.

Els dos amics varen romandre uns bons instants fortament abraçats.

Després passaren a l'amplíssima galeria d'arcades, on arrecerat de l'aire, passava en Jordi els bells matins de la seva convalescència.

Varen seure i varen parlar de les seves coses amb aquell esperit comunicatiu de la joventut.

En Lluís es girava de tant en tant, un xic sorprès i un xic decebut de no veure la inconeguda Maria Clara. Ell s'havia figurat que, en arribar, hauria sortit a rebre'l...

Al cap d'uns moments vingué la mare i en Jordi la presentà al seu amic. Ella, el regreia ben sincerament i li digué el seu goig de què el seu fill tingués tan bon amic...

Però Maria Clara no compareixia.

A l'últim, quan la mare ja siguié fora, en Jordi li digué:

—Em sap molt greu de no poder presentar-te la meva germana... Ella també se n'ha dolgut molt de tenir de marxar, però ha tingut d'anar a casa l'àvia, a pagès, saps?... Ja fa uns dies que hi és.

En Lluís no podé dissimular un gest de profunda contrarietat.

—Ara tenim la cosina aquí, perquè la mare no es quedi sola...—féu en Jordi amb molta habilitat.

Però en Lluís ja no escoltava. L'absència de Maria Clara el contrariava de debò; no per res, naturalment, però se n'havia fet tant el càrrec de trobar-la i de conèixer-la i parlar-hi...

Al cap d'uns moments vingué la «cosina», portant en una safata l'esmorzar per a els dos amics.

En Lluís se la mirà, i ella es posà vermella com un cel de posta, i saludà només amb els llavis, perquè la veu no es deixà sentir pas.

Quan hagué sortit, preguntà en Lluís:

—Es la teva cosina? Es simpàtica.

—Sí... Dispensa-la, si no t'ha saludat. Estava tota sufocada.

—Ja ho he vist...

Després d'esmorzar baixaren a l'hort. En el recès de migdia, dessota les pomeres en flor, la cosineta collia violetes per les vorades, per a posar-les a taula.

—També n'hi podries oferir algunes a en Lluís, pel trau de la seva jaqueta—li digué en Jordi.

Maria Clara, tota tremolosa, n'oferí un pomellet a cada u.

—Grans mercès—féu en Lluís, tot galant.—Es el millor present, unes flors donades per una noia gentil. Li agraden a vostè les flors, veritat?

Ella se'l mirà tota temerosa, i altra volta una onada de rubor cobrí la morenora de les seves galtes.

Cercà a respondre, però no sapigué com posar-s'hi de tanta emoció que sentia; i, amb la por d'estar fent un mal paper, volgué excusar-se, dient:

—Perdoni... A dins m'esperen... Haig de parar taula... Sí, sí que m'agraden les flors, però no sé... No sé com sóc!

I, vermella fins a les celles, se n'anà corrent.

En Lluís es quedà mirant el seu amic, verament condolgut d'haver fet sufocar així aquella noieta candorosa i ingènua.

—La teva germana també és vergonyosa així?—li preguntà.

En Jordi, agafat de sorpresa, féu uns quants embuts abans de respondre:

—La meva germana? Ah, sí... Vull dir, no. Ella no és tan vergonyosa...

Durant el dinar, la Maria Clara aconseguí asserenar-se, i en la conversa general ja va fer miller paper.

En acabat, en Jordi, tal com ho tenia ordenat pel metge, anà a fer una estona de sesta.

—Perdona'm, eh, Lluís—li digué en Jordi.—Mentres jo reposo, la... la cosineta et mostrarà la glorieta i el jardí.

Juntament amb la mare anaren fins a la glorieta on varen pendre cafè. Des d'allí es veia tot el jardí amb els caminals vorejats de boixos i de sabines.

Després del cafè ho visitaren detingudament. Ella, Maria Clara, anava al davant i en Lluís seguia darrera seu, encisat de la bellesa d'aquell jardí i del goig que hi feia la gràcil figurina d'aquella noia.

La mare s'havia quedat a posar ordre en la gàbia gran de les gallines per a què fes goig quan hi passessin.

—Quin goig ha de donar viure aquí!—exclamà en Lluís, verament agraït.

Ella es girà, i sense alçar els ulls de terra, respongué:

—Ben cert que sí que dona goig...

Es quedà un instant silenciosa com si cerqués a carregar-se de valor, i tot seguit afegí:

—Què deu pensar de mi, vostè, després de lo d'aquest matí...

—D'aquest matí?—féu ell, fingint que no atinava.

—Sí, sí... Aquella manera de fugir...

En Lluís volgué somriure, però s'endevinava que una preocupació el tenia treballat.

—No passi cap angúnia per lo d'aquest matí, li prego. Me'n faig perfecte càrrec; com que no ens coneixiem... Diferent de la seva cosina Maria Clara que ens havem escrit i tot, encara que personalment no ens coneixem tampoc.

Ella tornà a envermellir-se.

Ell continuà, com si no ho veiés:

—S'assemblen molt amb la seva cosina?

Maria Clara trigà uns instants a respondre.

—No... no gaire. Ella no hauria comès l'indelicadesa de fugir com jo he fugit aquest matí...

—Volia dir si tenen molta semblança de cara—puntualitzà ell.

Ella pensà: «Vol saber si és tan lletja com jo», i cuità a respondre:

—Jo sóc molt lletja per a què es sembli ningú a mi...

I, sense donar lloc al compliment que ja anava a sortir dels llavis d'en Lluís, afegí:

—Com se l'ha figurada vostè a la Maria Clara? Se la imagina molt formosa?

—Molt agradable, me la figuro—respongué ell, discretament.

—Sí, ja ho sé, però vull dir si se la imagina rossa o bruna, esplèndida o modesta, formosa o com... o com ara jo...

—Perdoni, jo no puc passar sense protesta aquesta manera que té vostè de qualificar-se—féu ell, amablement.

Mes ella, mirant-se'l ja ara, sense por, com un amic, li digué:

—No es preocupi cercant a afalagar-me, que jo ja sé com sóc. Nostre Senyor no ha volgut afavorir-me i cal resignar-me per a fer-me digne de mereixer el que li demano amb tot fervor.

En Lluís se la mirà encuriós:

—El que li demana amb tot fervor?

—Sí; no es cap secret; li demano a Nostre Senyor que... com li diré? Li demano que no permeti que m'agradi de ningú; perquè ha d'ésser molt trist estimar i no ésser estimada!

En pronunciar aquestes paraules, la veu li fallà, de tan commoguda que es sentia.

En Lluís la mirà en els ulls. Una llàgrima hi perlejava...

—I es troba lletja, vostè?—féu en Lluís, mirant-se-la amb tot l'afecte.

Però no sapigué passar d'aquí. Ell, tan home de ciutat, tan esverçat en la conversa i en el flirt i tot, es sentia tot enternit i com sobtat davant d'aquella noia extraordinària, que parlava amb tanta convicció de la seva lletjor.

Ella, per a salvar aquell silenci, tornà:

—Es un cas ben especial aquest de vostè i la Maria Clara. S'han escrit i tot, i encara no es coneixen.

—Es veritat; però és com si ens coneguéssim—féu en Lluís sense deixar de mirar-la.

—I potser quan la vegi la trobarà totalment diferent de com se l'havia imaginat.

—Jo crec que no; perquè a vostè ja puc dir-li, com no gosaria dir-ho a ella mateixa: llegint les lletres de Maria Clara, assaborint, per dir-ho així els seus sentiments, perquè en la nostra correspondència havem parlat de tot, de la vida i de la mort, de quines són les joies més preades del viure i de quines són les enganyoses, he sentit en mon cor aquell sotrac de goig que ens adverteix d'haver trobat l'ànima germana que tota ànima cerca.

Ella no podia contenir la seva emoció.

—Oh, si Maria Clara podés sentir-lo!—féu per a ocultar la seva torbació.—Però qui li diu que quan vegi la seva cara no li causi una desil·lusió?

—Si això podés ésser—replicà en Lluís—no fóra la desil·lusió tan greu com ocorre amb els que s'agraden de la bellesa externa i enlluernats per ella no arriben a veure clar dins l'ànima de l'amada. Algú podria dir: «Estimar sense haver vist, com pot ésser?» I, amb tot és així mateix, i estic segur que més coneix a Maria Clara sense haver-la vist, que molts no coneixen la que els ha agradat amb tot i haver-la vist i parlat amb ella.

—Això és ben cert...—murmurà ella, commoguda.—Però, amb tot, la Maria Clara té por que vostè tingui una desil·lusió quan la vegi...

—I tal volta per això ha volgut trobar-se lluny d'aquí quan jo he vingut—féu en Lluís, recalcant les paraules.

Ella abaixà els ulls confosa, i respongué:

—Potser sí... Ha d'ésser tan dolorós caure del concepte d'una persona volguda!...

—Per això no temi. Pot dir a Maria Clara que no hi ha perill que em caigui del concepte. Estic segur que la noia senzilla i sensible i assenyada que he endevinat en les seves cartes és així talment com l'he suposada i com l'havia somniada.

Maria Clara tingué de fer un gran esforç per no traïr-se.

—I si s'errés en els seus judicis?—insistí encara.

—No són errats els meus judicis: n'estic convençut.

—Com ho pot dir amb tanta seguretat?—féu ella mirant-se'l inquieta.

En Lluís, contenint difícilment l'emoció que experimentava, se la mirà tendrement i li digué, amb la veu tota tremolosa:

—Ho puc dir, perquè el cor no m'ha enganyat, Maria Clara...

En sentir-se anomenar així, sentí que una forta commoció la trasbalsava.

—En Jordi li ha dit...

—Es el meu cor, Maria Clara, és el meu cor qui m'ho ha dit. Des de que l'he vist aquest matí n'he tingut ja el pressentiment que la Maria Clara si no era vostè havia d'ésser així mateix com vostè de discreta i ruborosa, i amb aquesta gràcia que li ve de dintre mateix de l'ànima. Després, el seu posat, la seva torbació, la mateixa inexplicable absència, tot ha fet espurnar les meves sospites, fins que, abans de dinar, en entrar a la sala he vist el seu retrat junt amb el d'en Jordi fent costat al de la seva mare i ja no he tingut dubte de què les meves sospites eren certes.

—Així, tot això que m'ha estat dient ara, ho deia sabent ja qui era jo?—preguntà Maria Clara, sentint que el seu cor li batia precipitadament.

—Certament.

—Oh! Déu meu! I no m'ha trobat aborrible? Quina joia i quina vergonya en tinc! Què haurà pensat vostè de mi?

—He pensat el que és en realitat. La seva extremada modestia li feia témer que semblaria poca cosa als meus ulls, i és això el que li ha fet jugar aquest paper, i no me'n queixo...

—Perquè vostè és molt bo.

—No; perquè així m'ha estat més planer de fer-li saber quins són els meus veritables sentiments envers vostè, tot fent veure que ho explicava a una altra.

Ella no podia acabar de creure en tanta felicitat, i, ingènua, li preguntà, encara:

—Però, és de cert, ben de cert que no m'hi troba de lletja?

Ell se la mirà amorosament, exclamant:

—Mai havia pogut admirar a través d'uns ulls de noia, tanta bellesa!

—No ho diu per complaure'm?—preguntà ella encara, malgrat estar ben segura de la sinceritat d'en Lluís.

—Si no ho hagués de dir de veritat, què m'hauria costat de seguir fent veure que vostè no era la Maria Clara?

Aquesta raó ja no admetia rèplica.

—Es cert... Que Déu li pagui, Lluís!—murmurà ella, profundament commoguda.

En aquell moment arribà en Jordi.

—Què me'n dius, Lluís, d'aquest jardí?

—Que és d'una gran bellesa. Ara ho estava dient a Maria Clara.

En Jordi es quedà plantat com una figura de cera.

—Vols dir la cosina?

—Vull dir la teva germana; que és d'aquest jardí la flor més delicada.

—T'ho ha dit?—féu en Jordi, vençut.

—Ho he endevinat. Es com l'havia pressentida.

—Visca, visca!—cridà en Jordi, picant de mans.—Ho veus, com t'ho deia? I tot seguit afegí:

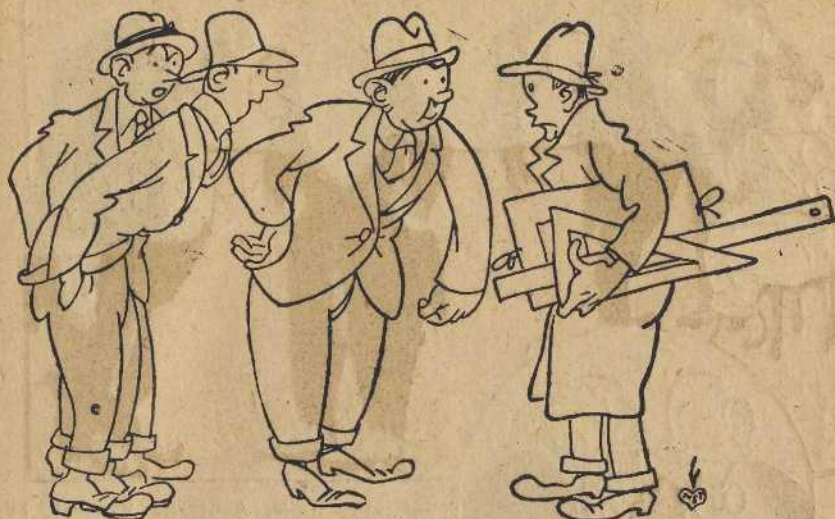
—Me n'alegro que ho hakis descobert, perquè no saps com em dolia tenir d'enganyar-te. Anem a dir-ho a la mare, que ella encara n'estarà més contenta, perquè, noi, no ho volia de cap manera que fessim aquesta ficció.

La mare arribava en aquell moment i li varen explicar tot, i ja no cal dir que la joia més completa resplendí entre aquelles ànimes bones.

L'endemà, quan en Lluís va acomiadar-se expressà, com és natural, el seu desig de què en Jordi es trobés aviat restablert de la seva malaltia; i un cop ho hagué dit, afegí seguidament a cau d'orella d'en Jordi, però fent que Maria Clara ho podés sentir:

—Sí, Jordi; posa't bo ben aviat, però allarga la convalescència tant com et sia possible, per a què pugui venir a veure't cada diumenge.

JOSEP M.ª FOLCH I TORRES

- I vosaltres no teniu por ara a l'entrar a la Quaresma?
- Nosaltres, per què?
- Com que de totes les assignatures esteu peixos.

ELS «ESPECTACLES» DE ROME I

Sota la direcció de l'eminent primer actor don Enric Giménez

EXIT EXTRAORDINARI

de l'espectacle còmic d'aventures de viatge, original d'En Josep Maria Folch i Torres

Les aventures d'en Massagran

en quatre actes, dividits en set quadros.—ESPLENDIDA PRESENTACIO D'UN NAUFRAGI.
Rialla continua amb les peripècies d'en Massagran, en Ton i el quiner

TÍTOLS DELS QUADROS

- I.—LA VOCACIO
- II.—UN VIATGE ACCIDENTAT A BORD DE «LA MUSTELA».—La condemna d'en Massagran.—Naufragi.
- III.—EN MASSAGRAN AL POL.—Freda hospitalitat.
- IV.—L'ESCOMESA DELS OSSOS BLANCS.—Esports de neu, per força.
- V.—EN PLENA SELVA.—Ascensió inesperada.
- VI.—A ENGREIXAR!—Negra situació.
- VII.—EN MASSAGRAN A L'OLLA.—La canonada!

EXIT GRANDIOS d'aquest espectacle el més divertit i festiu de tots

Eduard i Josep Solà, impressors - València, 200 - Telèfon 1282 G.-BARCELONA

—Fixi's, fixi's. Avui ha honorat la nostra casa aquell senyor que parla amb aquella senyora i que és un home molt savi.
—Vol dir? Veïam si li puc parlar.

—No m'ha dit que aquell senyor era tan savi?
—Ja ho crec!
—Doncs miri, li he parlat i no coneix a n'en Zamora, ni sap qui és en Cochet, ni ha ballat mai el Shimmy... en fi, un ignorant.